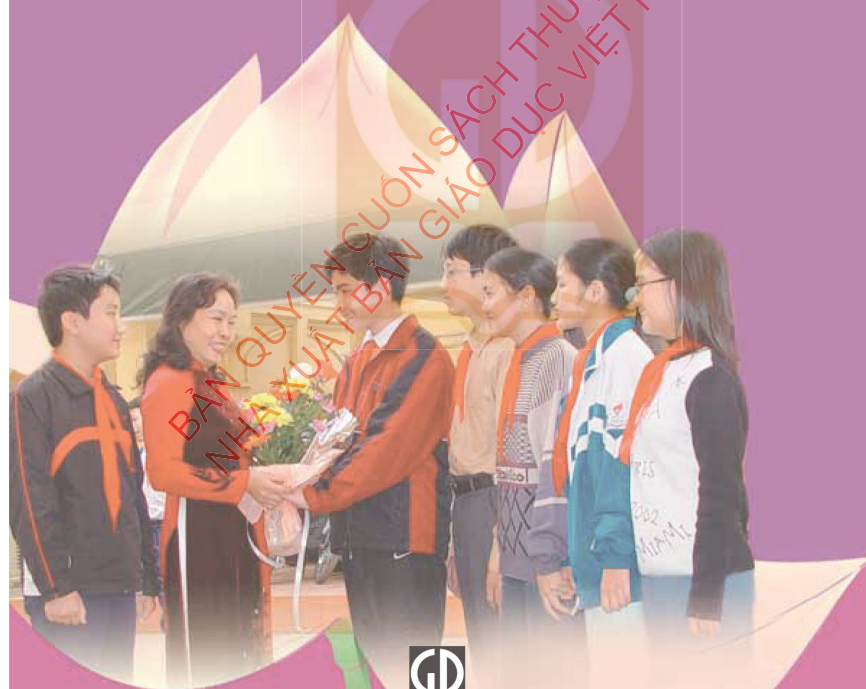

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

GIÁO DỤC CÔNG DÂN

8

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

HÀ NHẬT THẮNG (Tổng Chủ biên kiêm Chủ biên)

ĐẶNG THUYẾT ANH - PHẠM KIM DUNG

NGUYỄN THỊ THU HƯƠNG - LƯU THU THỦY

GIÁO DỤC CÔNG DÂN

8

(Tái bản lần thứ mười sáu)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Hãy bảo quản, giữ gìn sách giáo khoa để dành tặng cho các em học sinh lớp sau !

Chịu trách nhiệm xuất bản :
Chủ tịch Hội đồng Thành viên NGUYỄN ĐỨC THÁI
Tổng Giám đốc HOÀNG LÊ BÁCH
Chịu trách nhiệm nội dung :
Tổng biên tập PHAN XUÂN THÀNH

Biên tập lần đầu : TẠ HOÀI NAM - ĐỖ HỒNG HẠNH
Biên tập tái bản : HOÀNG KIM LIÊN
Thiết kế sách : TRẦN THANH HẰNG
Trình bày bìa : BÙI QUANG TUẤN
Sửa bản in : HOÀNG KIM LIÊN

Chế bản : CÔNG TY CỔ PHẦN DỊCH VỤ XUẤT BẢN GIÁO DỤC HÀ NỘI

Bản quyền thuộc Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam - Bộ Giáo dục và Đào tạo

GIÁO DỤC CÔNG DÂN 8

Mã số : 2H817T0

In bản (QĐ in số :), khổ 17 x 24 cm.

Đơn vị in : địa chỉ

Cơ sở in : địa chỉ

Số ĐKXB : 01-2020/CXBIPH/318-869/GD

Số QĐXB : .../QĐ-GD ngày ... tháng ... năm ...

In xong và nộp lưu chiểu tháng ... năm

Mã số ISBN : 978-604-0-18597-6.

Bài 1

TÔN TRỌNG LỄ PHẢI

I – ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong cuộc sống hằng ngày, có nhiều mối quan hệ xã hội khác nhau, nếu ai cũng có cách xử sự đúng đắn, biết tôn trọng lễ phải, thực hiện tốt những quy định chung của cộng đồng... thì sẽ góp phần làm cho xã hội trở nên lành mạnh, tốt đẹp hơn.

Có thể nêu ra một vài trường hợp :

1. Khi làm quan Tuần phủ Hưng Hoá, Nguyễn Quang Bích* đặc biệt lưu ý diệt trừ nạn tham ô. Có viên Tri huyện Thanh Ba tham nhũng, ăn hối lộ của một nhà giàu rồi xử cho hắn thắng kiện trong vụ chiếm đoạt ruộng đất của người nghèo. Không những thế, viên Tri huyện còn bắt giam người nông dân nọ, ghép tội gây rối trị an.

Biết Nguyễn Quang Bích là viên quan liêm chính, người nông dân bị oan liền làm đơn khiếu nại. Quan Tuần phủ phải người về điều tra. Vụ án được đưa ra ánh sáng. Ông bắt tên nhà giàu trả lại ruộng cho người nông dân, phạt y về tội ức hiếp và dút tiền hối lộ. Tri huyện Thanh Ba bị mất chức.

Anh ruột Tri huyện Thanh Ba là Hình bộ Thượng thư biên thư ngỏ cho Nguyễn Quang Bích xin tha bổng cho Tri huyện. Ông kiên quyết không nghe và trả lời : "Tôi và ông đều là quan của triều đình, phải công bằng, chính trực. Tri huyện Thanh Ba ăn hối lộ, đổi trắng, thay đen. Nếu vì nể ông mà tha tội cho hắn, hoá ra tôi và ông đồng lõa với việc làm xấu xa của hắn hay sao ? Điều ấy thì không thể...".

(Phỏng theo truyện *Làng Nho*,
NXB Văn hoá – Thông tin, Hà Nội, 1999)

2. Trong các cuộc tranh luận, có bạn đưa ra ý kiến nhưng bị đa số các bạn khác phản đối. Nếu thấy ý kiến đó đúng thì em sẽ xử sự như thế nào ?

3. Nếu biết bạn mình quay cóp trong giờ kiểm tra, em sẽ làm gì ?

Chú thích

* *Nguyễn Quang Bích* (7-5-1832 – 15-12-1889) : Đỗ cử nhân năm 1861, người làng Trình Phố, huyện Trực Định, phủ Kiến Xương (Nam Định), nay thuộc xã An Ninh, huyện Tiền Hải, tỉnh Thái Bình.

Gợi ý

a) Em có nhận xét gì về việc làm của quan Tuần phủ Nguyễn Quang Bích trong câu chuyện trên ?

b) Theo em, trong những trường hợp trên, hành động như thế nào được coi là đúng đắn, phù hợp ? Vì sao ?

II – NỘI DUNG BÀI HỌC

1. Lễ phải là những điều được coi là đúng đắn, phù hợp với đạo lí và lợi ích chung của xã hội.

Tôn trọng lễ phải là công nhận, ủng hộ, tuân theo và bảo vệ những điều đúng đắn ; biết điều chỉnh suy nghĩ, hành vi của mình theo hướng tích cực ; không chấp nhận và không làm những việc sai trái.

2. Tôn trọng lễ phải giúp mọi người có cách ứng xử phù hợp, làm lành mạnh các mối quan hệ xã hội, góp phần thúc đẩy xã hội ổn định và phát triển.

III – BÀI TẬP

1. Em lựa chọn cách giải quyết nào trong trường hợp sau đây và giải thích vì sao ?

Trong các cuộc tranh luận với các bạn cùng lớp, em sẽ :

a) Bảo vệ đến cùng ý kiến của mình, không cần lắng nghe ý kiến của người khác ;

b) Ý kiến nào được nhiều bạn đồng tình thì theo ;

c) Lắng nghe ý kiến của bạn, tự phân tích, đánh giá xem ý kiến nào hợp lí nhất thì theo ;

d) Không bao giờ dám đưa ra ý kiến của mình.

2. Nếu người bạn thân của em mắc khuyết điểm, em sẽ lựa chọn phương án nào sau đây, vì sao ?

a) Bỏ qua như không biết đến khuyết điểm đó và vẫn chơi thân với bạn như bình thường ;

b) Xa lánh, không chơi với bạn ;

c) Chỉ rõ cái sai cho bạn và khuyên bạn, giúp đỡ bạn để lần sau bạn không mắc phải khuyết điểm đó nữa.

3. Theo em, hành vi nào sau đây thể hiện sự tôn trọng lễ phải ?

a) Chấp hành tốt mọi nội quy nơi mình sống, làm việc và học tập ;

b) Chỉ làm những việc mà mình thích ;

c) Phê phán những việc làm sai trái ;

d) Tránh tham gia vào những việc không liên quan đến mình ;

e) Gió chiều nào che chiều ấy, cố gắng không làm mất lòng ai ;

f) Lắng nghe ý kiến của mọi người, nhưng cũng sẵn sàng tranh luận với họ để tìm ra lẽ phải ;

g) Bực tức và phê phán gay gắt những người không có cùng quan điểm với mình.

4. Hãy kể một vài ví dụ về việc tôn trọng lễ phải hoặc không tôn trọng lễ phải mà em biết.

5. Em hãy sưu tầm một số câu ca dao, tục ngữ, danh ngôn nói về tôn trọng lễ phải.

6. Theo em, học sinh cần phải làm gì để trở thành người biết tôn trọng lễ phải ?

Bài 2

LIÊM KHIẾT

I – ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Ma-ri Quy-ri⁽¹⁾ là một trong những người sáng lập ra học thuyết về phóng xạ. Bà đã cùng chồng là Pie Quy-ri phát hiện và tìm ra phương pháp chiết ra các nguyên tố hoá học mới là : pô-lô-ni và ra-đi từ bãi thải quặng u-ra-ni... Các sản phẩm khoa học của bà không chỉ có giá trị to lớn về mặt khoa học mà còn có giá trị cả về mặt kinh tế : 1 gam ra-đi do bà chiết ra được từ quặng u-ra-ni trị giá 750.000 phrăng vàng (tương đương 100.000 đô la Mỹ vào thời đó) và quy trình chiết tách đó bà hoàn toàn được độc quyền sở hữu.

Nhiều người khuyên ông bà Ma-ri Quy-ri giữ bản quyền phát minh vì đó là mối lợi lớn trong lúc gia đình bà mỗi năm thiếu 3.000 phrăng. Song, hai nhà khoa học vui lòng sống túng thiếu và sẵn sàng gửi quy trình chiết tách ra-đi cho những ai cần tới. Bà đã gửi biểu tài sản lớn nhất của mình là 1 gam ra-đi cho Viện Nghiên cứu ứng dụng ra-đi để chữa bệnh ung thư.

Sau khi Pie Quy-ri qua đời đột ngột (do tai nạn), Chính phủ Pháp đề nghị bà nhận một khoản trợ cấp của Nhà nước, nhưng bà đã kiên quyết từ chối : "Tôi còn khoẻ và đủ sức nuôi con. Xin dành khoản tiền đó cho trẻ mồ côi..."

Tháng 5 năm 1920, khi biết Ma-ri cần đến 1 gam ra-đi để nghiên cứu một đề tài khoa học nhưng không thể có tiền để mua nó, một nữ kí giả người Mỹ đã lập hội quyên góp tiền mua tặng Ma-ri 1 gam ra-đi và đích thân Tổng thống thứ 29⁽²⁾ của nước Mỹ đã trao tặng cho bà cùng với một chứng thư. Song, Ma-ri đã đề nghị sửa lại chứng thư với nội dung ghi rõ : món quà đó là tặng cho phòng thí nghiệm chứ không phải cho cá nhân bà vì bà muốn gam ra-đi quà tặng đó sẽ mãi mãi thuộc về khoa học chứ không phải là tài sản riêng để các con bà thừa kế.

(Phỏng theo cuốn *Nhà bác học và án tử hình*
NXB Thanh niên, Hà Nội, 1997)

2. Dương Chấn⁽³⁾ được bổ đi làm Thái thú quận Đông Lai. Lúc đi nhậm chức ở đất Xương Ấp, quan huyện ở đấy là Vương Mật – người được ông tiến cử, mời vào yết kiến, rồi đợi đến đêm đem vàng đến lễ.

Dương Chấn bảo : "Trước tôi biết ông là người khá mới tiến cử ông. Thế mà ông vẫn chưa biết bụng tôi còn đem vàng đến cho tôi ư ?".

Vương Mật cố nài và thưa rằng : "Xin ngài cứ nhận cho. Bây giờ đêm khuya không ai biết".

Dương Chấn nói : "Trời biết, đất biết, ông biết, tôi biết. Sao lại bảo là không ai biết ?".

Vương Mật nghe nói, xấu hổ đi ra.

(Theo *Cổ học tinh hoa*,
NXB Văn hoá – Thông tin, Hà Nội, 2002)

3. Khi nhận xét về Hồ Chủ tịch, một nhà báo người Mỹ đã viết : "Sức mạnh vĩ đại của Cụ Hồ là ở chỗ Cụ vẫn sống như những người Việt Nam bình thường. Cụ đã khước từ những ngôi nhà đồ sộ, những bộ quần phục của các thống chế, những ngôi sao của các đại tướng. Trong cả một đời, tuy quan hệ với nhiều người phương Tây đầy quyền uy, nhưng Cụ đã chọn con đường khác hẳn con đường của họ. Cụ vẫn là một người Việt Nam sống trong sạch, hiem khiết...".

(Phỏng theo *Một giờ với đồng chí Hồ Chí Minh*,
NXB Thanh niên, Hà Nội, 1985)

Chú thích

1. *Ma-ri Quy-ri (1867 -1934)* : nữ bác học người Pháp gốc Ba Lan, người phụ nữ đầu tiên trên thế giới hai lần đoạt giải Nô-ben :
 - Giải Nô-ben Vật lí năm 1903 (cùng Hen-ri Be-cơ-ren và chồng bà là Pie Quy-ri).
 - Giải Nô-ben Hoá học năm 1911.
2. *Tổng thống thứ 29 của nước Mỹ* : Oa-ren Gam-li Hác-đing (Warren Gamlie Harding).
3. *Dương Chấn* : nhà hiền triết Trung Quốc thời Đông Hán (khoảng từ năm 25 đến năm 220).

Gợi ý

- a) Em có suy nghĩ gì về cách xử sự của Ma-ri Quy-ri, Dương Chấn và của Bác Hồ trong những câu chuyện trên ?
- b) Theo em, những cách xử sự đó có điểm gì chung ? Vì sao ?

c) Trong điều kiện hiện nay, theo em, việc học tập những tấm gương đó có còn phù hợp nữa không ? Vì sao ?

II - NỘI DUNG BÀI HỌC

1. Liêm khiết là một phẩm chất đạo đức của con người thể hiện lối sống trong sạch, không háms danh, háms lợi, không bận tâm về những toan tính nhỏ nhen, ích kỉ.

2. Sống liêm khiết sẽ làm cho con người thanh thản, nhận được sự quý trọng, tin cậy của mọi người, góp phần làm cho xã hội trong sạch, tốt đẹp hơn.

III – BÀI TẬP

1. Theo em, những hành vi nào sau đây thể hiện tính không liêm khiết ? Vì sao ?

- a) Luôn mong muốn làm giàu bằng tài năng và sức lực của mình ;
- b) Làm bất cứ việc gì để đạt được mục đích ;
- c) Luôn kiên trì phấn đấu vươn lên để đạt được kết quả cao trong công việc ;
- d) Sẵn sàng dùng tiền bạc, quà cáp biểu xén nhằm đạt được mục đích của mình ;
- đ) Sẵn sàng giúp đỡ người khác khi họ gặp khó khăn ;
- e) Chỉ làm việc gì khi thấy có lợi ;
- g) Tính toán cân nhắc kĩ lưỡng trước khi quyết định một việc gì.

2. Em tán thành hay không tán thành với những việc làm nào sau đây ? Vì sao ?

- a) Bạn Bích đến xin cô giáo nâng điểm môn Toán cho mình.
- b) Sếp có đợt tuyển người vào làm việc ở cơ quan do ông Lâm làm Giám đốc. Ai mang quà cáp đến biếu, ông Lâm đều không nhận.
- c) Cán bộ kiểm lâm vì nghèo đã chặt một số cây lấy gỗ để bán.
- d) Nhân viên phục vụ phòng ở khách sạn nhận được ví tiền của khách để quên, đã mang trả lại cho khách.

3. Em hãy kể một câu chuyện nói về tính liêm khiết.

4. Theo em, muốn trở thành người liêm khiết, cần rèn luyện những đức tính gì ?

5. Em hãy sưu tầm một số câu ca dao, tục ngữ, danh ngôn nói về tính liêm khiết.

Bài 3

TÔN TRỌNG NGƯỜI KHÁC

I – ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Ở lớp 8C, Mai là một học sinh được các thầy cô giáo và bạn bè quý mến. Là học sinh giỏi suốt 7 năm liền, lại sống trong gia đình khá giả, nhưng không bao giờ Mai có thái độ kiêu căng, coi thường người khác. Mai luôn lễ phép với thầy cô giáo và những người trên ; sống chan hoà, cởi mở với bạn bè và giúp đỡ mọi người một cách nhiệt tình, vô tư. Mai luôn gương mẫu, chấp hành tốt nội quy ở trường và lớp đề ra, không để ai phải nhắc nhở, chê trách.

2. Hải là một cậu bé lai da đen, học giỏi và tốt bụng. Song, vì màu da của mình mà em thường bị một số bạn trong lớp chế giễu, chàm chọc. Điều đó làm Hải cảm thấy rất buồn tủi và giận các bạn vì đã đối xử bất công với em. Hải nghĩ : "Mình có làm gì nên tội đâu ? Lẽ nào "da đen" là xấu ? Không ! Không thể như thế được, mình đã được hưởng màu da này từ cha. Mình yêu nó và mình thấy tự hào vì nó".

3. Trong giờ học môn Ngữ văn, cả lớp đang yên lặng lắng nghe thầy giáo giảng bài, bỗng phía cuối lớp có tiếng cười rúc rích của Quân và Hùng. Thì ra hai bạn mang truyện đến lớp và mãi mê ngồi đọc trong giờ học.

Gợi ý

a) Em có nhận xét gì về cách xử sự, thái độ và việc làm của các bạn trong các trường hợp trên ?

b) Theo em, trong những hành vi đó, hành vi nào đáng để chúng ta học tập, hành vi nào cần phải phê phán ? Vì sao ?

II – NỘI DUNG BÀI HỌC

1. Tôn trọng người khác là sự đánh giá đúng mức, coi trọng danh dự, phẩm giá và lợi ích của người khác ; thể hiện lối sống có văn hoá của mỗi người.

2. Có tôn trọng người khác thì mới nhận được sự tôn trọng của người khác đối với mình. Mọi người tôn trọng lẫn nhau là cơ sở để quan hệ xã hội trở nên lành mạnh, trong sáng và tốt đẹp hơn.

Cần phải tôn trọng mọi người ở mọi nơi, mọi lúc, cả trong cử chỉ, hành động và lời nói.

III – BÀI TẬP

1. Những hành vi nào sau đây thể hiện rõ sự tôn trọng người khác ? Vì sao ?

- a) Đi nhẹ, nói khẽ khi vào bệnh viện ;
- b) Chỉ làm theo sở thích của mình không cần biết đến mọi người xung quanh ;
- c) Nói chuyện riêng, làm việc riêng và đùa nghịch trong giờ học ;
- d) Cười đùa âm ỉ khi đi dự hoặc gặp các đám tang ;
- đ) Bật nhạc to khi đã quá khuya ;
- e) Châm chọc, chế giễu người khuyết tật ;
- g) Cảm thông, chia sẻ khi người khác gặp điều bất hạnh ;
- h) Coi thường, miệt thị những người nghèo khổ ;
- i) Lắng nghe ý kiến của mọi người ;
- k) Công kích, chê bai khi người khác có sở thích không giống mình ;
- l) Bất nạt người yếu hơn mình ;
- m) Gây gỗ, to tiếng với người xung quanh ;
- n) Vứt rác ở nơi công cộng ;
- o) Đổ lỗi cho người khác.

2. Em tán thành hay không tán thành với mỗi ý kiến dưới đây ? Vì sao ?

- a) Tôn trọng người khác là tự hạ thấp mình ;
- b) Muốn người khác tôn trọng mình thì mình phải biết tôn trọng người khác ;
- c) Tôn trọng người khác là tự tôn trọng mình.

3. Hãy dự kiến những tình huống mà em thường gặp trong cuộc sống để có cách ứng xử thể hiện sự tôn trọng mọi người, theo các gợi ý sau :

- a) Ở trường (trong quan hệ với bạn bè, thầy cô giáo...).
- b) Ở nhà (trong quan hệ với ông bà, bố mẹ, anh chị em...).
- c) Ở ngoài đường, nơi công cộng...

4. Em hãy sưu tầm một vài câu ca dao, tục ngữ nói về sự tôn trọng người khác.

I – ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong đời sống xã hội, một trong những cơ sở để tạo dựng và củng cố mối quan hệ tốt đẹp giữa con người với nhau, đó là lòng tin. Nhưng, làm thế nào để có được lòng tin của mọi người ? Điều đó hoàn toàn tùy thuộc vào việc làm và cách xử sự của mỗi chúng ta. Có thể nêu ra đây một vài trường hợp :

1. Nước Lỗ có một cái đỉnh⁽¹⁾ rất quý bị nước Tề bắt phải đem dâng. Vua Lỗ tiếc lắm, cho làm một cái đỉnh giả đưa sang.

Vua Tề bảo : "Phải có Nhạc Chính Tử⁽²⁾ đem đỉnh sang nộp thì ta mới tin". Vua Lỗ cho gọi Nhạc Chính Tử đến, bảo đi.

Nhạc Chính Tử hỏi : "Sao không đưa cái đỉnh thật ?"

Vua Lỗ nói : "Ta quý cái đỉnh ấy lắm".

Nhạc Chính Tử thưa : "Nhà vua quý cái đỉnh ấy thế nào thì tôi quý cái đức "tin" của tôi như thế".

Sau đó, Vua Lỗ phải đưa đỉnh thật, Nhạc Chính Tử mới chịu đi.

(Theo *Cổ học tinh hoa*,

NXB Văn hoá – Thông tin, Hà Nội, 2002)

2. Hồi ở Pác Bó, một hôm, Bác chuẩn bị đi công tác, có một em bé trong số các em thường ngày quần quýt bên Bác, đòi Bác mua cho một cái vòng bạc.

Hơn hai năm sau Bác trở về, mọi người mừng rỡ ra đón Bác, hỏi thăm sức khoẻ Bác, không ai còn nhớ chuyện em bé đòi Bác mua quà năm xưa. Nhưng riêng Bác thì Bác vẫn nhớ đỉnh ninh. Bác từ từ mở túi, lấy ra một chiếc vòng bạc mới tinh và trao cho em bé. Bác bảo : "Cháu nó nhờ mua tức là nó muốn lắm. Mình đã hứa thì phải làm cho kì được, không làm được thì đừng có hứa". Bác bảo đây là chữ "tín", cần giữ trọn.

(Theo *Bác Hồ - Người Việt Nam đẹp nhất*,

NXB Giáo dục, Hà Nội, 1986)

3. Trên thị trường, các cơ sở sản xuất, kinh doanh cần phải làm gì để giữ vững được lòng tin và sự tín nhiệm của khách hàng (người tiêu dùng) đối với họ. Điều gì sẽ xảy ra nếu trong quan hệ hợp tác kinh doanh mà một trong hai bên không thực hiện những quy định được kí kết trong bản hợp đồng ?

4. Nếu một người, việc gì cũng chỉ làm qua loa, đại khái, không làm tròn trách nhiệm của mình với công việc được giao, thì người đó có nhận được sự tin cậy, tín nhiệm của những người khác không ? Vì sao ?

Chú thích

1. *Cái đỉnh* : Đồ bằng đồng, thành hơi phình, miệng rộng, có ba chân, dùng để đốt hương trầm.
2. *Nhạc Chính Tử* : Người nước Lỗ, thời Xuân Thu (Trung Quốc). Ông là người rất trọng chữ tín.

Gợi ý

a) Muốn giữ được lòng tin của mọi người đối với mình thì mỗi người chúng ta cần phải làm gì ?

b) Có ý kiến cho rằng : Giữ chữ tín chỉ là giữ lời hứa. Em có đồng tình với ý kiến đó không ? Vì sao ?

II – NỘI DUNG BÀI HỌC

1. Giữ chữ tín là coi trọng lòng tin của mọi người đối với mình, biết trọng lời hứa và biết tin tưởng nhau.

2. Người biết giữ chữ tín sẽ nhận được sự tin cậy, tín nhiệm của người khác đối với mình, giúp mọi người đoàn kết và dễ dàng hợp tác với nhau.

3. Muốn giữ được lòng tin của mọi người đối với mình, thì mỗi người cần phải làm tốt chức trách, nhiệm vụ, giữ đúng lời hứa, đúng hẹn trong mối quan hệ của mình với mọi người xung quanh.

III – BÀI TẬP

1. Trong những tình huống sau, theo em, tình huống nào biểu hiện hành vi giữ chữ tín (hoặc không giữ chữ tín) và giải thích tại sao ?

a) Minh hứa với bố mẹ Quang và cô giáo chủ nhiệm là sẽ giúp đỡ Quang học tập tiến bộ. Vì thế, những bài tập nào mà Quang không làm được thì Minh đều làm hộ và đưa cho Quang chép.

b) Bố Trung hứa đến sinh nhật Trung sẽ đưa em đi chơi công viên, nhưng vì phải đi công tác đột xuất nên bố không thực hiện được lời hứa của mình.

c) Nam cho rằng, nếu có khuyết điểm thì cần phải thật thà nhận lỗi và cố gắng sửa chữa, còn làm được đến đâu lại là chuyện khác.

d) Vì không muốn làm mất lòng người khác, nên ông Vĩnh – Giám đốc một công ti thường nhận lỗi, động viên, an ủi và hứa sẽ giúp đỡ khi họ đến nhờ, mặc dù ông biết rằng việc đó ông không thể làm được.

đ) Lan mượn Trang cuốn sách và hứa hai hôm sau sẽ trả, nhưng vì chưa đọc xong nên Lan cho rằng, cứ giữ lại khi nào đọc xong thì trả cho Trang cũng được.

e) Phương bị ốm đã mấy ngày, không đi học được. Nga hứa với cô giáo sẽ sang nhà giúp Phương học tập, nhưng vì mãi xem bộ phim hay trên truyền hình nên Nga đã quên mất.

2. Em hãy kể một vài ví dụ về biểu hiện của hành vi giữ chữ tín (hoặc không giữ chữ tín) mà em biết.

3. Theo em, học sinh muốn giữ chữ tín thì cần phải làm gì ?

4. Em hãy sưu tầm một số câu ca dao, tục ngữ, danh ngôn nói về việc giữ chữ tín.

Bài 5

PHÁP LUẬT VÀ KỈ LUẬT

I – ĐẶT VẤN ĐỀ

Nhiều người trong chúng ta hẳn chưa quên vụ án lớn "Đường dây buôn bán ma túy xuyên quốc gia Siêng Phênh – Vũ Xuân Trường" đã được đưa ra xét xử vào tháng 5 năm 1997 tại Hà Nội. Từ một lời khai trước khi ra pháp trường của kẻ tử tù Siêng Phênh (người Lào), cơ quan công an đã tiến hành điều tra và bắt gọn cả một đường dây buôn bán, vận chuyển ma túy xuyên Thái Lan – Lào – Việt Nam mà kẻ cầm đầu là Vũ Xuân Trường, nguyên là cán bộ của ngành Công an. Đường dây buôn bán ma túy này đã được thiết lập rất công phu với một vỏ bọc tưởng như khá chắc chắn là lợi dụng cán bộ và phương tiện của lực lượng công an, của cơ quan

nhà nước để che mắt pháp luật. Chúng đã buôn bán, vận chuyển hàng tạ thuốc phiện, mang vào Việt Nam hàng trăm ki-lô-gam hê-rô-in để tiêu thụ. Chúng còn dùng những đồng tiền bất chính để mua chuộc, dụ dỗ các cán bộ nhà nước tham gia tiếp tay, che giấu các tội ác. Trong quá trình điều tra, thu thập chứng cứ phạm tội của vụ án, các chiến sĩ công an đã phải vượt qua không ít khó khăn, trở ngại, song họ vẫn quyết tâm đưa ra trước pháp luật những kẻ gieo rắc "cái chết trắng". Dù đã được tổ chức và che đậy một cách tinh vi, xảo quyệt, nhưng cuối cùng, đường dây ma túy nguy hiểm này cũng đã bị các chiến sĩ công an triệt phá và đưa ra xét xử trước pháp luật. Sau hai phiên tòa xét xử, những kẻ cầm đầu của đường dây đã bị nghiêm trị : 22 bị cáo với các tội danh như buôn bán, vận chuyển, tàng trữ trái phép các chất ma túy, thiếu tinh thần trách nhiệm gây hậu quả nghiêm trọng, che giấu tội phạm... đã bị Tòa án tuyên phạt với 8 án tử hình, 6 án tù chung thân, 2 án 20 năm tù giam, số còn lại từ 1 đến 9 năm tù giam và bị phạt tiền, tịch thu tài sản.

(Tổng hợp trên báo *Lao động*,
các số ra từ ngày 10-5 đến ngày 26-6-1997)

Gợi ý

- a) Theo em, Vũ Xuân Trường và đồng bọn đã có những hành vi vi phạm pháp luật như thế nào ?
- b) Những hành vi vi phạm pháp luật của Vũ Xuân Trường và đồng bọn đã gây ra những hậu quả như thế nào ?
- c) Để chống lại những âm mưu, xảo quyệt của bọn tội phạm ma túy, các chiến sĩ công an cần có những phẩm chất gì ?
- d) Người học sinh có cần có tính kỉ luật và tôn trọng pháp luật không ? Tại sao ? Em hãy nêu một ví dụ cụ thể.

II – NỘI DUNG BÀI HỌC

1. Pháp luật là các quy tắc xử sự chung, có tính bắt buộc, do Nhà nước ban hành, được Nhà nước bảo đảm thực hiện bằng các biện pháp giáo dục, thuyết phục, cưỡng chế.

2. Kỉ luật là những quy định chung của một cộng đồng hoặc của tổ chức xã hội (nhà trường, cơ sở sản xuất, cơ quan...) yêu cầu mọi người phải tuân theo nhằm tạo ra sự thống nhất hành động để đạt chất lượng, hiệu quả trong công việc.

3. Những quy định của một tập thể phải tuân theo những quy định của pháp luật, không được trái với pháp luật.

4. Những quy định của pháp luật và kỉ luật giúp cho mọi người có một chuẩn mực chung để rèn luyện và thống nhất trong hoạt động. Ngoài việc xác định trách nhiệm, bảo vệ quyền lợi của mọi người, pháp luật và kỉ luật còn góp phần tạo điều kiện thuận lợi cho mỗi cá nhân và toàn xã hội phát triển theo một định hướng chung.

5. Học sinh cần thường xuyên và tự giác thực hiện đúng những quy định của nhà trường, cộng đồng và Nhà nước.

III – BÀI TẬP

1. Có người cho rằng, pháp luật chỉ cần với những người không có tính kỉ luật, tự giác. Còn đối với những người có ý thức kỉ luật thì pháp luật là không cần thiết. Quan niệm đó đúng hay sai ? Tại sao ?

2. Bản nội quy của nhà trường, những quy định của một cơ quan có thể coi là pháp luật được không ? Tại sao ?

3. Trong những buổi sinh hoạt Đội, có một số bạn đến chậm :

a) Chi đội trưởng nhắc nhở, phê bình mấy bạn đó là thiếu kỉ luật Đội.

b) Các bạn nói trên giải thích lại : Đội là hoàn toàn tự nguyện, tự giác, không thể coi đến chậm là thiếu kỉ luật.

Em đồng tình với hành vi của Chi đội trưởng hay quan niệm của các bạn đến chậm ? Vì sao ?

4. Tắc nghẽn giao thông ở một số thành phố lớn hiện nay do nhiều nguyên nhân. Có nguyên nhân nào liên quan đến ý thức của người tham gia giao thông không ? Em thử nêu các biện pháp khắc phục.

Bài 6 XÂY DỰNG TÌNH BẠN TRONG SÁNG, LÀNH MẠNH

I- ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong cuộc sống, ai cũng cần có bạn. Tuy nhiên, tình bạn của mỗi người mỗi vẻ, rất phong phú, đa dạng. Em hãy đọc và tìm hiểu về tình bạn giữa hai vị lãnh tụ vĩ đại của giai cấp vô sản trong câu chuyện dưới đây :

Các Mác và Phri-đrich Ăng-ghe-n là hai vị lãnh tụ vĩ đại của giai cấp vô sản thế giới, đồng thời giữa hai ông lại có một tình bạn vĩ đại và cảm động.

Ăng-ghe-n không những là người đồng chí trung kiên, luôn sát cánh bên Mác trong sự nghiệp đấu tranh chống lại hệ tư tưởng tư bản, truyền bá hệ tư tưởng vô sản, mà ông còn là người bạn thân thiết của cả gia đình Mác. Ông luôn có mặt bên cạnh gia đình bạn trong những giờ phút khó khăn nhất. Mặc dù chỉ muốn dành hết thời gian, tâm huyết cho sự nghiệp chính trị cao cả và vốn không ưa công việc kinh doanh nhưng ông đã phải nhận lời cha mình đi làm kinh doanh một thời gian để lấy tiền giúp đỡ gia đình Mác. Chính nhờ sự giúp đỡ về vật chất và tinh thần của ông, Mác đã yên tâm hoàn thành bộ *Tư bản* nổi tiếng của mình.

(Phỏng theo *Tình bạn vĩ đại và cảm động*,
NXB Thanh niên, Hà Nội, 1987)

Gợi ý

- Em có nhận xét gì về tình bạn giữa Mác và Ăng-ghe-n ? Tình bạn đó được dựa trên cơ sở nào ?
- Em hãy giải thích thế nào là tình bạn trong sáng, lành mạnh.

II – NỘI DUNG BÀI HỌC

1. Tình bạn là tình cảm gắn bó giữa hai hoặc nhiều người trên cơ sở hợp nhau về tính tình, sở thích hoặc có chung xu hướng hoạt động, có cùng lí tưởng sống,...

Tình bạn trong sáng, lành mạnh có những đặc điểm cơ bản sau : phù hợp với nhau về quan niệm sống ; bình đẳng và tôn trọng lẫn nhau ; chân thành, tin cậy và có trách nhiệm đối với nhau ; thông cảm, đồng cảm sâu sắc với nhau.

Tình bạn trong sáng, lành mạnh có thể có giữa những người cùng giới hoặc khác giới.

2. Tình bạn trong sáng, lành mạnh giúp con người cảm thấy ấm áp, tự tin, yêu cuộc sống hơn, biết tự hoàn thiện mình để sống tốt hơn.

Để xây dựng tình bạn trong sáng, lành mạnh cần có thiện chí và cố gắng từ cả hai phía.

- Ca dao :

*Bạn bè là nghĩa tương thân,
Khó khăn, thuận lợi ân cần có nhau.
Bạn bè là nghĩa trước sau,
Tuổi thơ cho đến bạc đầu không phai.*

III – BÀI TẬP

1. Em tán thành hay không tán thành với các ý kiến sau đây ? Vì sao ?

- Tình bạn đẹp chỉ có trong sách vở ;
- Bạn bè phải biết bao che, bảo vệ nhau trong mọi trường hợp ;
- Tình bạn trong sáng, lành mạnh dựa trên sự bình đẳng, tôn trọng, tin cậy, chân thành, không vụ lợi, có trách nhiệm, luôn thông cảm, chia sẻ, giúp đỡ nhau tiến bộ ;
- Tụ tập, rủ rờ nhau hội hè, ăn chơi đàn đúm không phải là tình bạn trong sáng, lành mạnh ;
- Tình bạn trong sáng, lành mạnh giúp con người sống tốt hơn, yêu cuộc sống hơn ;
- Không thể có tình bạn trong sáng, lành mạnh giữa hai người khác giới ;
- Tình bạn trong sáng, lành mạnh không thể có từ một phía.

2. Em sẽ làm gì nếu thấy bạn mình :

- Mắc khuyết điểm hoặc vi phạm pháp luật ?
- Bị người khác rủ rờ, lôi kéo sử dụng ma túy ?
- Có chuyện buồn hoặc gặp khó khăn, rủi ro trong cuộc sống ?
- Có chuyện vui ?
- Không che giấu khuyết điểm cho em ?
- Đối xử thân mật với một bạn khác trong lớp ?

3. Em hãy sưu tầm một số câu chuyện, tấm gương về tình bạn trong sáng, lành mạnh và trao đổi với bạn bè.

4. Hãy nêu những điều em thấy tự hào về tình bạn của mình. Em sẽ làm những gì để xây dựng tình bạn trong sáng, lành mạnh với các bạn trong lớp, trong trường ?

Bài 7

TÍCH CỰC THAM GIA CÁC HOẠT ĐỘNG CHÍNH TRỊ - XÃ HỘI

I – ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong buổi sinh hoạt lớp với chủ đề "*Học tập, rèn luyện vì ngày mai lập nghiệp*" nảy sinh hai quan niệm.

– Một số học sinh cho rằng : Để lập nghiệp chỉ cần học văn hoá, tiếp thu khoa học – kĩ thuật, rèn luyện kĩ năng lao động là đủ ; không cần phải tích cực tham gia hoạt động chính trị – xã hội.

– Số còn lại cho rằng : Học văn hoá tốt, rèn luyện kĩ năng lao động là cần nhưng chưa đủ, phải tích cực tham gia các hoạt động chính trị – xã hội của địa phương, của đất nước.

Gợi ý

- Em đồng tình với quan niệm nào ? Tại sao ?
- Hãy kể những hoạt động chính trị – xã hội mà em thường tham gia. Vì sao gọi những hoạt động đó là hoạt động chính trị – xã hội ?
- Học sinh tham gia các hoạt động chính trị – xã hội sẽ có lợi gì cho cá nhân và xã hội ?

II – NỘI DUNG BÀI HỌC

1. Hoạt động chính trị – xã hội là những hoạt động có nội dung liên quan đến việc xây dựng và bảo vệ Nhà nước, chế độ chính trị, trật tự an ninh xã hội ; là những hoạt động trong các tổ chức chính trị, đoàn thể quần chúng và hoạt động nhân đạo, bảo vệ môi trường sống của con người...

2. Hoạt động chính trị – xã hội là điều kiện để mỗi cá nhân bộc lộ, rèn luyện, phát triển khả năng và đóng góp trí tuệ, công sức của mình vào công việc chung của xã hội.

3. Học sinh cần tham gia các hoạt động chính trị – xã hội để hình thành, phát triển thái độ, tình cảm, niềm tin trong sáng, rèn luyện năng lực giao tiếp ứng xử, năng lực tổ chức quản lí, năng lực hợp tác...

III – BÀI TẬP

1. Theo em, những hoạt động nào sau đây thuộc loại hoạt động chính trị – xã hội ? Vì sao ?

- a) Học tập văn hoá ;
- b) Tham gia các công việc gia đình ;
- c) Tham gia sản xuất ra của cải vật chất (công nghiệp, nông nghiệp...) ;
- d) Tham gia xây dựng các công trình (xây dựng nhà máy, cầu đường, xây dựng các công trình thuỷ điện...) ;
- đ) Tham quan du lịch ;
- e) Hoạt động thể dục thể thao, văn nghệ ;
- g) Tham gia các hoạt động từ thiện, đền ơn đáp nghĩa ;
- h) Tham gia các hoạt động của Đội, của Đoàn ;
- i) Tuyên truyền về nếp sống văn hoá ;
- k) Giúp đỡ người gặp khó khăn (cụ già, em nhỏ, người gặp rủi ro, gia đình thương binh liệt sĩ, gia đình chính sách...);
- l) Tham gia giữ gìn trật tự trị an ;
- m) Giúp đỡ lực lượng an ninh săn bắt cướp ;
- n) Giữ gìn vệ sinh môi trường ở nhà, ở trường, ở nơi công cộng ;
- o) Giữ gìn vệ sinh cá nhân.

2. Em hãy phân loại những biểu hiện dưới đây thành hai loại : thể hiện sự tích cực và không tích cực khi tham gia hoạt động chính trị – xã hội.

- a) Luôn luôn tham gia đúng giờ ;
- b) Luôn luôn phải nhắc nhở ;
- c) Bị bạn bè lôi kéo ;
- d) Nhờ người khác tham gia để được nghỉ ;
- đ) Làm việc để được nhận xét tốt ;
- e) Tham gia vì thấy lợi ích cho mọi người và bản thân ;
- g) Lo lắng đến công việc được phân công ;

- h) Tham gia vì thầy cô giáo yêu cầu ;
- i) Vận động các bạn cùng tham gia ;
- k) Luôn xác định mục tiêu và kiểm tra đánh giá lại kết quả hoạt động ;
- l) Suy nghĩ, cải tiến, sáng tạo trong hoạt động.

3. Khi tham gia các hoạt động do lớp, trường và địa phương tổ chức, em thường xuất phát từ những lí do nào ? Vì sao ?

4. Em đến nhà bạn để rủ bạn cùng đi tham gia cổ động cho ngày bầu cử Quốc hội sắp tới, nhưng bạn không muốn đi vì đang xem đá bóng trên vô tuyến. Em sẽ xử sự như thế nào ? Vì sao ?

5. Căn cứ vào hoàn cảnh và điều kiện của lớp, trường và địa phương, em hãy đề xuất một hoạt động chính trị – xã hội cho tập thể lớp và phác thảo kế hoạch thực hiện hoạt động đó.

Bài 8

TÔN TRỌNG VÀ HỌC HỎI CÁC DÂN TỘC KHÁC

I – ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Sau ba mươi năm bôn ba ở nước ngoài học hỏi kinh nghiệm đấu tranh và tìm đường cứu nước, Bác Hồ đã lãnh đạo nhân dân ta làm cách mạng giải phóng dân tộc thành công. Bác Hồ là tấm gương sáng cho các dân tộc bị áp bức trên toàn thế giới noi theo. Năm 1990, UNESCO (Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hoá của Liên hợp quốc) đã ra Nghị quyết công nhận Chủ tịch Hồ Chí Minh là Danh nhân văn hoá thế giới. Nghị quyết có đoạn viết : "... Chủ tịch Hồ Chí Minh là một hiện tượng kiệt xuất về quyết tâm của cả một dân tộc, đã cống hiến trọn đời mình cho sự nghiệp giải phóng nhân dân Việt Nam, góp phần vào cuộc đấu tranh chung của các dân tộc vì hoà bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ".

2. Việt Nam có những di sản được công nhận là di sản văn hoá thế giới như : Cố đô Huế, Phố cổ Hội An, Vịnh Hạ Long, Thánh địa Mỹ Sơn, Vườn Quốc gia Phong Nha – Kẻ Bàng, Nhã nhạc Cung Đình Huế...

3. Nền kinh tế Trung Quốc đang trỗi dậy mạnh mẽ. Những năm cuối thế kỉ XX – đầu thế kỉ XXI, Trung Quốc là nước có tốc độ phát triển kinh tế vào loại nhanh nhất thế giới và có sức cạnh tranh cao nhất khu vực. Trung Quốc đạt được những thành tựu đó một phần quan trọng là nhờ mở rộng quan hệ và học tập kinh nghiệm các nước khác, như cử người đi du học nước ngoài – cách làm từng được Nhật Bản áp dụng thành công ; phát triển các ngành công nghiệp mới có nhiều triển vọng như của Hàn Quốc...

Hiện nay, hợp tác kinh tế giữa Trung Quốc và Việt Nam đang phát triển mạnh.

Gợi ý

- a) Việt Nam đã có những đóng góp gì đáng tự hào vào nền văn hoá thế giới ? Em hãy nêu thêm một vài ví dụ.
- b) Lí do quan trọng nào giúp nền kinh tế Trung Quốc trỗi dậy mạnh mẽ ?
- c) Theo em, chúng ta có cần phải tôn trọng, học hỏi và tiếp thu những thành tựu của các nước trong khu vực và trên thế giới không ? Vì sao ?

II – NỘI DUNG BÀI HỌC

1. Tôn trọng và học hỏi các dân tộc khác là tôn trọng chủ quyền, lợi ích và nền văn hoá của các dân tộc ; luôn tìm hiểu và tiếp thu những điều tốt đẹp trong nền kinh tế, văn hoá, xã hội của các dân tộc ; đồng thời thể hiện lòng tự hào dân tộc chính đáng của mình.

2. Mỗi dân tộc đều có những thành tựu nổi bật về kinh tế, khoa học – kĩ thuật, văn hoá, nghệ thuật, những công trình đặc sắc, những truyền thống quý báu. Đó là vốn quý của loài người cần được tôn trọng, tiếp thu và phát triển. Tôn trọng và học hỏi các dân tộc khác sẽ tạo điều kiện để nước ta tiến nhanh trên con đường xây dựng đất nước giàu mạnh và phát triển bản sắc dân tộc.

3. Chúng ta phải tích cực học tập, tìm hiểu đời sống và nền văn hoá của các dân tộc trên thế giới, tiếp thu một cách có chọn lọc, phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh và truyền thống của dân tộc ta.

III – BÀI TẬP

1. Em hãy nêu một số thành tựu về kinh tế, văn hoá..., các công trình tiêu biểu, phong tục tập quán tốt đẹp của một số nước mà em biết.
2. Chúng ta nên học tập, tiếp thu những gì ở các dân tộc khác trên thế giới ? Hãy nêu ví dụ.

3. Em hãy nêu một vài ví dụ về việc học hỏi các dân tộc khác của những người xung quanh em và nói rõ việc học hỏi đó có gì đúng, sai. Vì sao ? Hãy liên hệ bản thân xem có điều gì chưa đúng trong việc học hỏi các dân tộc khác và tìm biện pháp khắc phục.

4. Toàn và Hoà đang tranh luận với nhau. Toàn nói : "Ở những nước đang phát triển không có gì đáng học tập vì họ lạc hậu lắm, chỉ ở những nước phát triển có kinh tế, khoa học – kĩ thuật tiên tiến mới có nhiều thành tựu đáng cho ta học tập". Trái lại, Hoà bảo : "Ngay cả ở những nước đang phát triển cũng có nhiều mặt mà ta cần học tập".

Em đồng ý với ý kiến của bạn nào ? Vì sao ?

5. Em đồng ý hoặc không đồng ý với những việc làm nào dưới đây ? Vì sao ?

- a) Bắt chước kiểu quần áo của các ngôi sao điện ảnh ;
- b) Tìm hiểu phong tục, tập quán của các nước trên thế giới ;
- c) Chỉ xem phim, truyện của nước ngoài ; không xem phim, truyện của Việt Nam ;
- d) Học hỏi công nghệ sản xuất hiện đại để ứng dụng ở Việt Nam ;
- đ) Chỉ dùng hàng ngoại, chê hàng của Việt Nam ;
- e) Không xem nghệ thuật dân tộc của Việt Nam ;
- g) Không xem nghệ thuật dân tộc của các nước khác ;
- h) Dùng tiếng Việt xen lẫn tiếng nước ngoài.

Bài 9 **GÓP PHẦN XÂY DỰNG NẾP SỐNG VĂN HOÁ Ở CỘNG ĐỒNG DÂN CƯ**

I – ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Tại một số nơi ở nước ta vẫn còn tục lệ tảo hôn. Cha mẹ dựng vợ gả chồng sớm cho con để có người làm. Các em phải xa gia đình, cha mẹ để đến làm cho nhà chồng, nhà vợ, thậm chí có em không được đi học. Nhiều cặp vợ chồng trẻ con ấy đã phải bỏ nhau và cuộc đời các em dang dở. Tục lệ tảo hôn và việc sinh đẻ không có kế hoạch là một trong những nguyên nhân sinh ra đói nghèo.

Một số nơi, khi có người ốm hoặc gia súc chết hàng loạt, đồng bào lại mời thầy mo, thầy cúng về cúng bái, phù phép để trừ ma. Người nào bị coi là có ma thì bị dân làng căm ghét, xua đuổi. Những người bất hạnh này sẽ phải chết vì bị đối xử tàn tệ hoặc phải chấp nhận cuộc sống cô độc, khốn khó.

Ở một vài địa phương, còn có hiện tượng tụ tập uống rượu say, đánh bạc vào ngày lễ, ngày Tết, hoặc tổ chức đám ma có ăn uống linh đình. Cá biệt, có nơi để người chết trong nhà nhiều ngày mới đem chôn.

2. Trong phong trào xây dựng đời sống văn hoá hiện nay, nhiều làng bản đổi thay tiến bộ, được công nhận là làng văn hoá. Làng Hinh thuộc xã Thanh An, huyện Minh Long, tỉnh Quảng Ngãi là một điểm sáng văn hoá vùng cao của đồng bào Hrê. Ở làng Hinh, vệ sinh rất sạch sẽ, đồng bào nuôi gia súc và gia cầm không thả rông mà làm chuồng trại cách xa nhà ở, dùng nước sạch từ giếng thay cho nước sông. Những năm gần đây, làng Hinh không có dịch bệnh lây lan, bà con ốm đau đã đến trạm xá để chữa trị chứ không để ở nhà rồi cúng "giàng", cúng ma như trước. Trẻ em trong làng đến tuổi đi học đều được đến trường. Mặc dù là vùng sâu, nhưng làng Hinh đã được công nhận đạt tiêu chuẩn phổ cập giáo dục tiểu học và xoá mù chữ. Bà con nơi đây đã đoàn kết, tương trợ giúp đỡ lẫn nhau trong làm ăn kinh tế cũng như trong cuộc sống. An ninh trật tự được giữ vững, những tập tục lạc hậu trong cưới xin, ma chay đã được xoá bỏ...

Gợi ý

- a) Theo em, những hiện tượng nêu ở mục 1 có ảnh hưởng gì tới cuộc sống của người dân ?
- b) Vì sao làng Hinh được công nhận là làng văn hoá ?
- c) Những thay đổi ở làng Hinh có ảnh hưởng như thế nào tới cuộc sống của mỗi người dân và cả cộng đồng ?

II – NỘI DUNG BÀI HỌC

1. Cộng đồng dân cư là toàn thể những người cùng sinh sống trong một khu vực lãnh thổ hoặc đơn vị hành chính, gắn bó thành một khối, giữa họ có sự liên kết và hợp tác với nhau để cùng thực hiện lợi ích của mình và lợi ích chung.

2. Xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng dân cư là làm cho đời sống văn hoá tinh thần ngày càng lành mạnh, phong phú như giữ gìn trật tự an ninh, vệ sinh nơi ở ; bảo vệ cảnh quan môi trường sạch đẹp ; xây dựng tình đoàn kết xóm giềng ;

bài trừ phong tục tập quán lạc hậu, mê tín dị đoan và tích cực phòng, chống các tệ nạn xã hội.

3. Xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng dân cư góp phần làm cho cuộc sống bình yên, hạnh phúc, bảo vệ và phát huy truyền thống văn hoá tốt đẹp của dân tộc.

4. Góp phần xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng dân cư là trách nhiệm của mỗi công dân. Học sinh cần tránh những việc làm xấu và tham gia những hoạt động vừa sức trong việc xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng dân cư.

III – BÀI TẬP

1. Em hãy tự nhận xét bản thân và gia đình em đã có những việc làm nào đúng, việc làm nào sai trong việc xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng ?

2. Theo em, những biểu hiện nào sau đây là xây dựng nếp sống văn hoá (và ngược lại) ? Vì sao ?

- a) Các gia đình giúp nhau làm kinh tế, xoá đói giảm nghèo ;
- b) Trẻ em tụ tập ở quán xá, la cà ngoài đường ;
- c) Bỏ trồng cây thuốc phiện ;
- d) Trẻ em đến tuổi đi học đều đến trường ;
- đ) Sinh đẻ có kế hoạch ;
- e) Tổ chức cưới xin, ma chay linh đình ;
- g) Trồng cây ở đường làng, ngõ xóm ;
- h) Tảo hôn (lấy vợ, lấy chồng trước tuổi mà pháp luật quy định) ;
- i) Tích cực đọc sách báo ;
- k) Làm vệ sinh đường phố, làng, xóm ;
- l) Chữa bệnh bằng cúng bái, bùa phép ;
- m) Tụ tập đánh bạc, chích hút ma tuý ;
- n) Nghe và tuyên truyền tin đồn nhảm ;
- o) Xây dựng điểm vui chơi cho trẻ em.